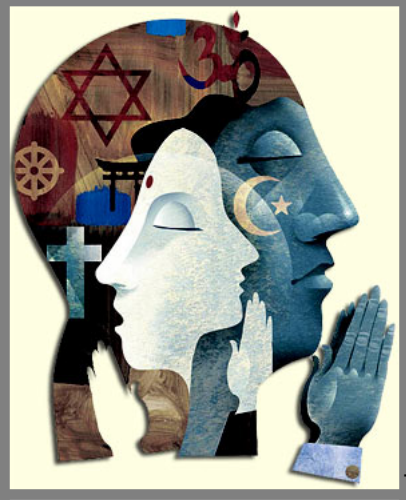

Din-Devlet-Toplum İlişkisi

İçeriği Yazan: [Eren GÜNER](#) [1] Zaman: Paz, 01/09/2013 - 16:34

Yazar Bloğuna Ekle: Yazarlar Bloğunda Görünmesin

Türkiye'nin temel sorunları üzerindeki sıcak dış politika örtüsünü kaldırdığımızda karşımıza çıkan meselelerden bir tanesi de laiklik-sekülerizm çizgisinde yürüyen "din ve vicdan özgürlüğü" tartışması. Anayasa yapım sürecinde üzerinde ciddiyetle durulması gereken konulardan bir tanesi olsa da bir türlü aşamadığımız -teoride değil ama pratikte- bu sorunun gündemde hak ettiği yeri aldığını söyleyemeyiz.

Cumhuriyetle birlikte tanıştığımız -modern anlamıyla- anayasal kurumlardan bir tanesi de Diyanet İşleri Başkanlığı. Anayasal olarak "*Genel idare içinde yer alan Diyanet İşleri Başkanlığı, laiklik* [2] *ilkesi doğrultusunda, bütün siyasî görüş ve düşüncülerin dışında kalarak ve milletçe dayanışmayı ve bütünleşmeyi amaç edinerek, özel kanununda gösterilen görevleri yerine getirir.*" şeklindeki madde ile görevi tanımlanmış olan bu kurumun yazılı misyonunu tam anlamıyla gerçekleştirebildiğini söylemek olanaksız. Alevilerin sorunlarına, 4+4+4'le gelen seçmeli derslere, iktidarı elinde bulunduran kadroların söylem ve eylemlerine bakmamız bu konuda yeteri kadar fikir verecektir. Peki dünden bugüne inançlarını istedikleri gibi yaşama olanağı bulamamış kesimler ne istiyor, nasıl bir yapı talep ediyor?

Burada işin Türkiye kısmına yeniden dönmek üzere bir virgöl koyalım ve 500 yıl öncesine gidelim. Luther 1517 yılında Wittenberg Kilisesi'nin üzerine 95 maddelik tezini asıp Avrupa'da Reform hareketini başlatırken bugün Avrupa'nın birçok ülkesinde uygulanan "Seküler" yapının temellerini atıyordu. Bunun sonucunda Hristiyanlık zamanla siyasi, devletleri ilgilendiren bir konu olmaktan çıkıp bireysel, bireyleri ilgilendiren bir olgu haline geliyor; kilisenin de devlet ve toplum üzerindeki doğrudan etkisi giderek azalıyordu. 1776 yılında İngiltere'ye karşı bağımsızlığını kazanan ve çok farklı ırk ve inançtan insanın bir arada bulunduğu ABD'de **devletin dine hiçbir şekilde müdahale etmediği** bu sistemi benimsediğini anayasasındaki "*Kongre, dini bir kurumu destekleyen, ya da dinin özgürce icra edilmesini yasaklayan hiçbir kanun yapmayacaktır.*" maddesiyle Dünya'ya ilan ediyordu. Böylece bu ülkeler zaten "dinini bireysel alanda yaşama" olgunluğuna erişmiş bir halkın olduğu bir ortamda devlet politikalarıyla dini kontrol altına alma gereği duymuyordu.

Gelelim 1789'un Fransası'na. O güne kadar halk Katolik Kilisesi'nin ciddi tesiri altındaydı. Kilise toprak sahibi olabiliyor, vergi alabiliyor, istediği her şeye sansür uygulayabiliyordu. Ancak Devrim'le birlikte birçok alanda olduğu gibi din alanında da düzenlemeye gidildi. Kilisenin toprakları devletin toprağı, çalışanları devletin çalışanı oldu. Kilisenin "vergi alma hakkı" gibi birçok hakkı yasal düzenlemelerle elinden alındı. Sürecin sonunda dinin devletin kurum ve politikalarına karışma hakkının yasal düzenlemelerle elinden alındığı, bu durumu korumak için **dinin resmi bir devlet politikasıyla kontrol altında tutulduğu** bir laiklik sistemini Dünya'ya tanıtılıyordu. 1905 yılına

gelindiğindeyse Fransa, Kilise'ye ve dine karşı geçmişten gelen "alerjisini" halka açık olan her alanda dini sembollerin yasaklanmasını öngören yasayı çıkararak dışa vuruyordu. Bunun sonucunda Fransa özelinde geçmişten o güne ilerici bir hareket olan laiklik 1905 yılında getirdiği yasaklarla gerici bir şekle bürünüyordu.

Tüm bunlardan hareketle ortaya çıktıkları sosyal-siyasal koşullara göre değerlendirdiğimizde laikliğin daha çok devlet yapısıyla, sekülerizmin ise daha çok toplum yapısıyla ilgili olduğunu söyleyebiliyoruz. Aradaki nüans farkı ise şurada; seküler toplumların sahip olduğu kültür dolayısıyla din ve devletin birbirlerine karıştırılmaması ilkesi özgürlükleri her ortamda savunup ileri götürmeye yatkın bir yapıdayken; Fransa türü yukarıdan aşağıya uygulanan laiklik eski husumetler sebebiyle özgürlükleri geriye götürücü bir nitelik alabilmekte.

İşte Dünya'yı etkileyen iki farklı laik sistem. Söz konusu iki sistemin çıkış noktasını ve şablonunu incelediğimiz bu bölümün ardından bir sonraki bölümde yukarıdaki ülkelerden çok daha farklı sosyal, siyasal koşullara sahip olan Türkiye'deki laiklik olgusunu ve nereye gitmesi gerektiğini inceleyeceğiz.

Eren GÜRER

eren.gurer@politikadergisi.com

Devam Eden İçerik: [Din-Devlet-Toplum İlişkisi \(2\)](#) [3]

Yorumlar

- [Analiz](#) [4]
- [Tarih](#) [5]
- [Toplumsal](#) [6]

Kaynak URL (04/05/2024 - 14:18 tarihinde yazdırıldı):

<https://www.politikadergisi.com/makale/din-devlet-toplum-iliskisi>

Bağlantılar:

[1] <https://www.politikadergisi.com/pd-uye/eren-gurer>

[2] <http://tr.wikipedia.org/wiki/Laiklik>

[3] <https://www.politikadergisi.com/makale/din-devlet-toplum-iliskisi-2>

[4] <https://www.politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/analiz>

[5] <https://www.politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/tarih>

[6] <https://www.politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/toplumsal>